

MEDICAMENTS I FRACTURES EN LA GENT GRAN (JUNY 17)

SENYAL

En la gent gran, la fractura de coll de fèmur és una de les principals causes de mortalitat i deteriorament funcional.¹ La causa principal en són les caigudes.² L'edat, certs medicaments (neurolèptics, antidepressius, hipnosedants, analgèsics opiacis, altres depressors d'SNC i hipotensors³), la demència i els trastorns de l'equilibri són els principals factors de risc. L'impacte en termes de salut pública pot ser important.

PREGUNTES

Convé conèixer:

- El nombre de persones de ≥ 65 anys que l'any 2016 va rebre algun psicofàrmac (antipsicòtic, antidepressius, hipnosedants), un opiàci, gabapentina, pregabalina o antihipertensius IECA o ARA (II), així com el nombre de DDD consumides.

HIPÒTESI

A Catalunya, l'exposició de la gent gran als fàrmacs esmentats té una prevalença elevada.

MÈTODES

La font d'informació utilitzada és el Registre de prestació farmacèutica del CatSalut. El període d'anàlisi ha estat de gener a desembre de 2016. S'han analitzat els grups següents: antidepressius (N06A, N06CA); neurolèptics (N05A); hipnosedants (N05BA, N05CD, N05CF); opiacis (N02A): tramadol (N02AX02, N02AJ14, N02AJ15, N02AJ13), fentanil (N02AB03) i altres (N02A excepte tramadol [N02AX02, N02AJ14, N02AJ15, N02AJ13] i fentanil [N02AB03]); gabapentinoides (N03AX12 i N03AX16); IECA, i ARA II (C09AA, C09B, C09D, C09CA).

Per conèixer l'ús de combinacions d'aquests fàrmacs, s'ha fet un estudi transversal de les prescripcions vigents en una data concreta (24 d'abril de 2017).

Per a totes les anàlisis, s'ha utilitzat la població assegurada pel CatSalut. Per a l'anàlisi de les dades agregades, s'ha utilitzat població Idescat.

RESULTATS

L'any 2016, **un 76% dels ≥ 65 anys va rebre com a mínim un fàrmac que incrementa el risc de caiguda i fractura**. Més d'un 50% dels ≥ 65 anys va rebre alguna dispensació d'un IECA o ARAII, més d'un 30% un hipnosedant, prop d'un 25% un antidepressiu, un 18% un opiàci, un 8% un neurolèptic i un 7% un gabapentinoide (taula 1). Aquestes proporcions van **augmentar amb l'edat**: 60% dels de 65 a 69 anys, 71% dels de 70-79 anys, 80% dels de 80-89 i 79% dels de més de 90 anys (figura 1).

PLA D'INFORMACIÓ I DETECCIÓ DE PROBLEMES DE SEGURETAT CLÍNICA EN RECEPTEA ELECTRÒNICA

Taula 1. Nombre d'usuaris de ≥ 65 anys amb alguna dispensació d'un fàrmac de risc de fractura de fèmur durant l'any 2016.

Grup terapèutic	Dones	Homes	Total	% d'usuaris sobre població general	DDD per persona i any	DDD per 1.000 hab. i dia
IECA-ARA II	392.211	317.681	709.892	52	541	766
Hipnosedants	334.777	138.754	473.531	34	220	208
Antidepressius	241.514	80.017	321.531	23	294	189
Neurolèptics	71.131	35.963	107.094	8	79	17
Opiacis						
• tramadol	133.938	56.093	190.031	14	48	18
• fentanil	25.080	9.031	34.111	2	144	10
• altres	43.801	20.921	64.722	5	95	12
Gabapentinoides	61.102	33.264	94.366	7	91	17
Com a mínim un fàrmac	626.382	421.185	1.047.567	76	583	1.220

L'ús d'algun psicofàrmac va ser més prevalent en dones que en homes (figura 1). La prevalença d'ús va ser tant més gran com més alta era l'edat. Un 54% de neurolèptics va rebre quetiapina.

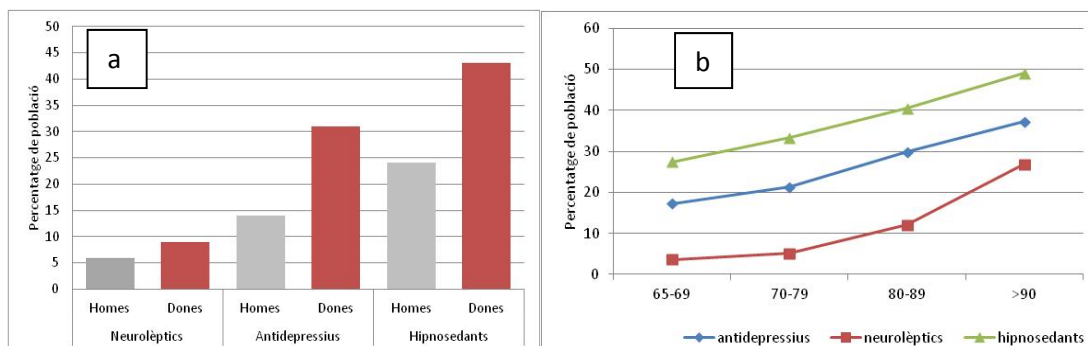

Figura 1. Proporció d'usuaris de ≥ 65 anys amb dispensació d'algun psicofàrmac durant el 2016. Distribució per sexe (a) i edat (b).

L'analgèsic opiaci més consumit va ser el tramadol (75% de tots els opiacis). La prevalença d'ús d'opiacis va ser més alta en dones (22% comparat amb 13% d'homes). Es va prescriure una mitjana de 45 DDD d'opiacis a cada persona tractada.

En un any, 709.892 persones de 65 anys o més van rebre algun **IECA o ARA-II**. Es van dispensar 541 DDD per persona i any, que equival a més de 800 DDD per 1.000 habitants i dia. La proporció de persones tractades era tant més alta com més alta era l'edat.

PLA D'INFORMACIÓ I DETECCIÓ DE PROBLEMES DE SEGURETAT CLÍNICA EN RECEPTEA ELECTRÒNICA

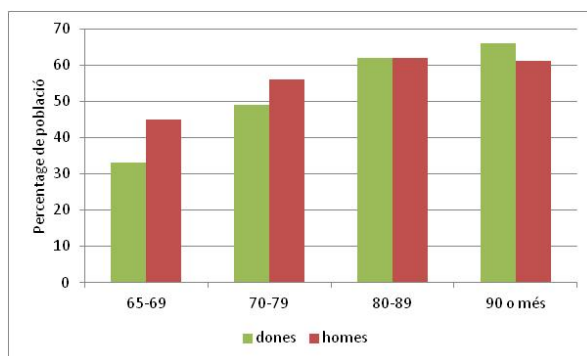

Figura 2. Proporció de dones i homes de ≥ 65 anys que han rebut una dispensació d'algun IECA o ARA II durant l'any 2016.

Un total de 94.366 persones de 65 anys o més, de les quals dos terços eren dones, van rebre alguna dispensació de **gabapentina** o de **pregabalina** (taula 1).

El 24 d'abril de 2017 hi havia 933.268 persones amb prescripció activa d'algun fàrmac que incrementa el risc de caiguda. **Un 18,4% dels més grans de 65 anys (252.272) tenia prescrits dos fàrmacs de risc, un 8% en tenia tres, un 3% en tenia quatre i un 1,2% cinc o més.**

CONCLUSIONS

L'any 2016, a Catalunya, un 76% de les persones de 65 anys o més va rebre un fàrmac que incrementa el risc de caiguda i fractura: un IECA o un ARA II (50%), un psicofàrmac (prop de 50%), un analgèsic opiàci (45%), o un gabapentinoide (7%). L'ús d'aquests fàrmacs va ser més elevat en les dones, que són el grup de població de més risc.⁴ **Gairebé un 20% dels de més de 65 anys rep dos fàrmacs de risc de manera simultània, i un 12,2% en rep tres o més.**

Els resultats d'estudis observacionals mostren que els antidepressius augmenten entre un 48% i un 68% el risc de caiguda i de fractura, els hipnosedants entre un 47 i un 57%, i els antihipertensius fins a un 24%. Una revisió sistemàtica Cochrane va identificar que la revisió de la medicació en la gent gran és una de les mesures més efectives per reduir el risc de caiguda i fractura. Caldria estendre i reforçar les iniciatives existents per revisar la prescripció d'aquests fàrmacs.⁵

¹ Alvarez-Nebreda ML, Jiménez AB, Rodríguez P, Serra JA. Epidemiology of hip fracture in the elderly in Spain. Bone 2008; 42: 278-85.

² Bergen G, Stevens MR, Burns ER. Falls and fall injuries among adults aged ≥ 65 years — United States, 2014. MMWR 2016; 65: 993-98. Disponible a: <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/65/wr/mm6537a2.htm>

³ Woolcott J, Richardson K, Wiens M, Patel B, Marin J, Khan K et al. Meta-analysis of the impact of 9 medication classes on falls in elderly persons. Arch Intern Med 2009; 169: 1952-60.

⁴ Anònim. Aumento del riesgo de fractura por medicamentos. Bol Ter Andal 2010; 26: 21-24.

⁵ Anònim. Com ajudar els pacients a deixar de prendre fàrmacs hipnòtics i sedants. TerapICS 8, setembre de 2014. http://www.ics.gencat.cat/butlleti_medicaments/public/view.php?ID=21